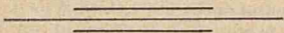

ION CATINA

*

POESII

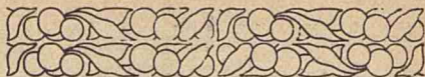
(1847)

VĂLENIÎ-DE-MUNTE

TIPOGRAFIA «NEAMUL ROMĂNESC»

1908.

P R E F A Ț A

În preajma lui Eliad se ridică pe la 1848 o sumă de tineri poeți, dintre cari unii nu puteau să dea speranțe reale, iar alții dezmințiră iute acelea pe care le dăduseră.

Niciunul n'a ajuns scriitor de frunte, mulți însă lasă a se înțelege prin licăriri de talent unde ar fi putut ajunge în alte împrejurări.

Căci și activitatea literară a cuiva, dezvoltarea unei puteri de talent inițiale, cer o anume educație. Răbdarea, critica de sine însuși, sensibilitatea în ceia ce privește notele disarmonice, care răsar numai prea des, sînt tot lucruri care se învață, precum se deprinde pregătirea unui plan, statornicirea unui subiect, îmbrăcarea unor idei vrednice de frumuseța formei poetice. Noi însă pînă foarte târziu n'am avut decît improvisatori, îndrăzneți și naivi, iubiți o clipă, uitați pe urmă.

Așa a fost și Catina, mort, de altminterea, foarte tînăr. Volumul lui de la 1847 are frumoase versuri de pasiune :

Trăiși cu toate astea o viață zvinturată,

De-amaruri, de durere, ca Marea 'nfuriată,
De valuri spumegoase, cu patimi'te-ai luptat,
său :

Ți-aș fi ardicat jertfelnic
În inima-mă și'n taină eă te-aș fi adorat ;
el știe să dea icoane, ca în :

Speranța ține cirna și visla blind amorul,

Are accente byroniane puternice, cînd ascultă cum vorbesc „spăimîntător“ Cerul și Marea, cînd simte 'n călătoria eterice cum

Supt pasul mieă planeții in negură s'afund,

cînd declară natura întreagă o carte neînțeleasă, cu „alfabetul“ nedescifrat, său o singură „undă de viață“, cînd blastămă veacul său „amorțit de ger“. Versul său ne atinge cînd jăleşte pe cerșitorul ce rătăcește

Cerșind pe la răsrintii și uși de mănăstire,

cînd notează singurateca tăcere poetică, cu

Un greiere 'n firidă și silful la fereastră,

orî cînd își prezice un sfirșit apropiat :

Gîndesc că n'oiă ajunge, n'oiă apuca vre-o-dată
Schiloada bătrineță....

Dar, cînd e vorba să faci o alegere, te poți opri doar asupra unei bune traduceri din Hugo, asupra unor fragmente de cîteva ver-

suri, asupra unei balade, asupra unui imn de sălbatecă revoluție socială.

Le dăm pe acestea. Singur istoricul literar va ceti, la distanțe rari, pe celelalte, le va ceti cu oarecare interes, dar, afară de rari versuri întâmplătoare, fără plăcere.

Căci poeții sînt din mila lui Dumnezeu, dar, aceasta odată dăruită, și din voința lor.

N. IORGA.

DIN „O NOAPTE PE STÎNCI“

O mină de bronz neagră în pieptul mieu se'm-
[plintă,
Mă arde focul gheenic, dar spiritu-mi s'avintă
Pe aripa de vifor, ca fulgerul în nor,
Din lumea cea aeva în lumea cea visată ;
Privesc în urmă-mi globul din calea luminată,
Și omu-acum îmi pare un vierme tiritor,
Ființă neperfectă, a cărei existență
Nu e decît blesteme, durere și căință.
Cum ceri să știți atîtea cit știe-un Creator ?
Tu vii din întunerec și mergi către lumină :
Că este o putere infernă și divină,
Învaț'a o cunoaște, rebele muritor !

D I N „H A I D U C U L”

Ana Doamna cea frumoasă în palatul ei tăcut
Plingea,
Și-un voinic cu flinta'n spate ce de vale a trecut
Zicea :

«O viață am pe lume și eu nu sînt alt decît
«Haiduc,
«Dar mi-aș da-o pentru tine; — pentru albul
[acel git.

«Mă duc

«Să zugrum chiar pe Satana; — pentru ca să
[pociu să sorb
Curgînd

«Din ochi lacrăma-ți de aur, aș vrea să ajung
[un orb

Cerșînd.

«Eu n'am visuri în viață : cînd cîntă pasărea'n
[crîng

«Blestem :

«Însă cînd îți auz doina, după munte'ncep să
[pling :

«Te chem!...

PENTRU SĂRACI

(După Victor Hugo.)

*Qui donne au pauvre,
prête à Dieu.*

V. H.

În serbătorii de iarnă, avuți, fericiți ai lumii.
Cînd balu'n foc rotește și cu-aburarea spumei
Vă 'ncinge în tot pasul și voi veseli vedeți
Lucind în mii de raze: cristale-oglinzi, coloane,
Arzinde candelabre, ca cercuri diafane,
Și danțul, bucuria pe fruntea de oaspeti;

Pe cînd răsună timbrul de aur¹ în palate
Și schimbă 'n dulci armonii trist oarele ce bate,
O! vă gîndiți atuncea că foame-a leșinat
Pe cerșitor ce trece 'n răspîntia cea neagră.
Și-oprit, -- vede că joacă² pe geam³ o umbră
[vagă

Într'un salon bogat.

¹ Aùreù, în original.

² Danță, în original.

³ Geamuri, în original.

Gîndiți că stă afară supt chiciură, zăpadă
Ăst tată fără muncă, ce foametea-l depradă,
«Pentr'unil¹ cite bunuri, — supt patimi care-î
[string,
«Și ce mai de prietenî ospătu-î nu cuprinde!
«Bogatul e ferice, copiii îi suride :
«Sînt veseli, cînd ai noștri n'aũ pine, mor de
[frig.»

Și'n urm'astă serbare in sufletu-î compară
Cu vatra unde focul nu scoate nicîo pară,
Copiii împrejuru-î cu măs'aũ amortit ; —
Pe paie mucezite întinsă trențeroasă
Stă bătrînica rece, ca iarna cea geroasă,
Într'un coșciug cernit.

Căci Domnul puse trepte in soarta omenirii,
Și unil merg tot girbovi supt sarcina durerii,
La masa fericirii puținî sînt ospătați,
Căci nu sînt de-o potrivă expuși după plăcere ;
Nedreaptă și barbără e legea de durere,
Ce unora li zice : «trăiți», și-altor : «răbdați.»

Dar astă cugetare amar nesuferită
O inim'apăsată o face impietrită.
Bogați ce'n voluptate dormiți —, vă deșteptați !
De nu vreți ca să smulgă aceste bunuri toate,—
Din ăst prisos ce-acuma v'ațîntă de departe,
Fiți milostivi, și dați.

¹ Unul, in original.

Blîndeța este muma aceluî ce ridică
Popoarele căzute ; săracu-și sacrifică
Sudoare pentru dînsa, — chiar plugulețul său,
Tot pînă la cămașă, se și îndatorează.
Precum Mintuitorul pe care îl urmează
Și «beți, mincați», li zice, «din singe corpul
[mieu.]»

Orîce va fi aceia numînd-o caritate,
Ce scule și dantele, safire, diamante,
Mărgăritar, rubine de luxul trecător ; —
Spre a nutri săracul și-a mintui bogatul
De la copii, neveste, le smulge ca soldatul
Dia cîmp triumfător,

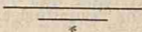
Bogaților, dați — mila e sora rugii noastre ;
Voî cînd vedeți săracul pe pragul casei voastre
Că 'n darn genunchi-și pleacă, de crivețe 'n-
[lemnit ;
Și copilași cu mina fărimiturî călcate
C'adun' de supt picioare supt mese 'mprăștiate,
A Domnului privire din față-v'a perit.

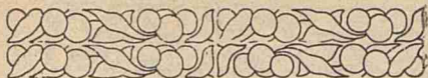
Dați ! pentru ca și Domnul care vă dă avere,
Să dea fiicelor grațîi și filor putere,
Ca via să rodească, cirezî, turme s'aveți,
Grinarele tot pline de secerîșurî, spice,
Ca să trăiți mai bine și 'n vise-vă ferice
Tot ingerî să vedeți.

Dați că va veni ziua cînd, părăsînd pămîntul,
A' voastre milostenii vă va ușura lutul.

Dați, ca să zică vre-unul, «cutare, ce om bun»!
Ca cerșetoru-acela ce'nfruntă vijelia
Și 'n grele suferințe, simțind ce-î agonია,
La poarta-vă deschisă s'ațint-un ochiū
[mai bun.

Dați, ca să vă dea Domnul și Crist să vă iu-
[bească,
.Ca chiar 'nimiciî voștri să nu vă pizmuiască
Și vatra să vă fie altar de-amor fratern.
.Ca 'n oara cea din urmă pentr'un bogat
[nemernic
În ceruri să se roage un cerșitor puternic
Oh! să se roage-etern!

MARȘ REVOLUȚIONAR

Haideți frați într'o unire,
Țara noastră e 'n peire :
Aste ziduri și palate
Unde zac mii de păcate,
Haideți a le dărîma.

N'auziți în piață larmă ?
Dați năvală 'n mină cu armă ;
Că soldatul ne ajunge,
Baioneta ne împunge ;
Dați, de-o vrea și el să dea.

Destul fiarele ne strînge
Și robia 'n vatră plînge,
Inima ni se 'mpietrește,
Fierea ni se amărăște :
Morți mai bine-ar fi să fim !

Însă patria ne cere,
Printr'un țipăt de durere :
Decît viață 'ndelungată,
În robie rușinată,
Cu-arma 'n mină să perim !

Fraților, să n'aveți milă,
Dați in cei ce vă fac silă.
Vă ieau plugul, arătură,
Boul chiar din bătătură,
Par c'ar fi un drept al lor.

Dreptul lor e și al nostru,
Cimpul lor e și al vostru,
Și Adunarea cea obștească,
Fiind casă românească,
Este casa tuturilor.

Haï, Romine, de vorbește.
Singur legi ție-ți croiește,
Voi, ciocoi, să stați afară.
Tu Muscal, să ieși din țară,
Că poporul astfel vrea.

Toba 'n piață să răsune,
Tot Rominul să s'adune:
Orî pe viață, orî pe moarte!
Dulce-î pentru libertate
Un mormînt a cîștiga.

OSÎNDA.

I.

Vedeți cel june 'n umbră, a căruia sprinceană,
Căzută 'n suferințe, pe ochiul lui de ghiață

Vădește-un blestemat; —

A nedreptății prad', [a] durerilor icoană,

A căruî grea osindă e însuși pe viață

A fi întemnițat.

De chiar copil din leagăn în lanțuri îl băgară; —
Dar carei-o fi crima ce omul i-o plătește

Atita de cumplit?

Arare cite -odată pe bătătur' afară

Îl scot în mare pază, cind soarele izbește

Pe zidul mucezit.

Te-apucă frigul morții privind la a lui stare,
Cu fiarele 'n picioare muncindu-l ca pe-o fiară;

Săracul, ce-a greșit?

El a avut un tată, ce stete cel mai mare

Haiduc de codru neaș, pe care-l spinzurară

Supt Ștefan cel vestit.

O ! iacă istoria acestui voinic june :

Pe dinsul îl luase, și 'n temnița căscată

Țipind îl azvirli !

Să nu mai vază lumea ; — cind soarele apune

Să crează că răsare ; — o noapte instelată

Să i se pară zi.

Necultivatu-î spirit, o fi vre'un geniu mare,

O fi avind carăcter, și poate pentru țară

El singele și-ar da.

În pieptu-acel selbatec ce bate'n nepăsare,

Nu zace sentimente ? vre-un foc ascuns..., vre-o

[pară ?

Cin' mă va 'ncredința ?

Fatalitatea-oarbă -l împinse 'n întunec,

Durerea-î elementu-î : el nu-și cunoaște vina. —

Așa s'a pomenit.

Luî nu-î vorbi nimica de tatăl său nemernic

Pe care nici că-l știe ; el n'a aflat pricina

De ce l-a urgisit.

Așa este și omul ce 'ngreueie pământul ; —

Din crima vre-unui inger, ieși o lume vie,

Un iad inflăcărat,

Așa este și-un popor ce-și prevăzu mormintul,

Pe urma vre-unui Rege ce 'n viața-î de orgie

Tot cupe-a deșertat !

II.

Se dete sfoară 'n țară că, Joia viitoare,
S'ar spinzura în piață, un osindit la moarte,
Un fiu de hoț vestit.

Moldova 'n ziua ceia era toată 'n picioare;
Chiar Vodă cu-a sa fiică veni ca să iea parte
La scena de 'ngrozit.

— «Ascultă-mă, voinice cu fața 'ntunecoasă»,
«Îi zice Vodă vesel», noi vrem de astă dată
«Să uiți ce-ai suferit;

«Mă jur pe-a mea coroană, atita de spinoasă,
«Să-ți dau orice vei cere, pe mina mea cea
[dreaptă.

«Zi, — vei fi fericit!»

Și gide-a sa secure o lasă 'ncet să cază,
Iar junele-și ridică prin lume glasul tare,
Și 'ncepe a vorbi:

— «O! mulțămită, Doamne, dă-mi calu-ți ce
[nechează,
«Să 'ncalec și-eu odată, și'n furci, spinzurătoare
«Pe urmă voiă muri.»

Și 'ncălecind, el dete o raită haiducească;
Trecu pe lângă Prințul — pe fiica lui răpise,
Ș-o aruncă pe cal!

Se luară după dinșii, o ceată ostășească, —
Spre seară pleca ziua ; iar soarele sfințise :
El nu avea rival !

Într'adevăr, căci cerul îi dete fericirea ; —
Amorul, libertatea, în ora după urmă
Setos el a gustat.

Trăi, iubi, fu liber, simți chiar mulțămirea
Că s'a născut pe lume ; — durerile-î se curmă
În primul sărutat !

CUPRINSUL

	<i>Pag.</i>
Prefața	3
Din «O noapte pe stânci»	7
Din «Haiducul»	8
Pentru săraci	9
Marș revoluționar	13
Osinda	15